

Dosarul nr. 3ra-668/22
2-19097572-01-3ra-06072022

Prima instanță: Judecătoria Chișinău sediul Rîșcani (jud. V. Ciumac)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. A. Bostan, G. Dașchevici, Gh. Mîra)

DECIZIE

19 octombrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Nina Vascan
Nicolae Craiu
Aliona Miron
Ala Cobăneanu

examinând recursul depus de Societatea cu Răspundere Limitată „Primunistil”, reprezentată de avocatul Pavel Digori

în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată a Societății cu Răspundere Limitată „Primunistil” împotriva Biroului Vamal Centru și Serviciului Vamal al Republicii Moldova cu privire la contestarea actelor administrative și încasarea cheltuielilor de judecată

împotriva deciziei din 22 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admis apelul depus de Societatea cu Răspundere Limitată „Primunistil”, casată integral hotărârea din 11 martie 2020 a Judecătoriei Chișinău sediul Rîșcani și emisă o decizie nouă, prin care acțiunea în contencios administrativ a fost declarată inadmisibilă, în temeiul art. 207 alin. (2) lit. f) Cod administrativ

constată:

La 20 mai 2019, prin intermediul oficiului poștal, SRL „Primunistil” a depus cerere de chemare în judecată împotriva Biroului Vamal Centru și Serviciului Vamal al Republicii Moldova cu privire la contestarea actelor administrative și repararea prejudiciului.

În motivarea acțiunii a invocat că la 17 aprilie 2019, SRL „Primunistil” intenționa să introducă pe teritoriul vamal al Republicii Moldova marfă importată din străinătate.

A comunicat că, în acest sens, la 17 aprilie 2019, a fost completată și prezentată organului vamal declarația vamală 2070 I 32790 din 17 aprilie 2019, în care a fost determinată valoarea în vamă a mărfii în conformitate cu art. 11 din Legea cu privire la tariful vamal.

A afirmat că la 19 aprilie 2019, a fost elaborat actul de inspecție aferent declarației vamale 2070 I 32790 din 17 aprilie 2019, ora 12:00, în care a fost indicat că întru confirmarea corectitudinii declarării valorii în vamă se solicită acte suplimentare, totodată fiind menționat că SRL „Primunistil” este în drept să declare valoarea în vamă a mărfurilor prin aplicarea metodelor alternative prevăzute la art. 12-17 din Legea cu privire la tariful vamal și că este în drept să solicite amânarea determinării definitive a valorii în vamă, indicându-se valoarea provizorie utilizată pentru calculul garanției suficiente.

A relatat reclamanta că a primit actul menționat la 19 aprilie 2019 (vineri), iar termenul limită pentru prezentarea actelor a fost stabilit pentru data de 22 aprilie 2019, ora 10:00 (luni).

Astfel, la 22 aprilie 2019, SRL „Primunistil” a prezentat contractul în original și price list-ul în vederea demonstrării valorii declarate.

În ciuda acestui fapt, în actul de inspecție aferent aceleiași declarații, elaborat la 22 aprilie 2019, ora 15:29, a fost indicat că s-a constatat necoresponderea datelor și informații insuficiente pentru confirmarea valorii declarate, SRL „Primunistil” fiind informată că are dreptul să declare valoarea în vamă a mărfurilor prin aplicarea metodelor alternative prevăzute la art. 12-17 din Legea cu privire la tariful vamal. Termenul limită pentru prezentare a fost stabilit pentru data de 23 aprilie 2019.

Actul respectiv a fost primit de SRL „Primunistil” la 22 aprilie 2019, ora 16:26, așa cum rezultă din mențiunea expresă pe acesta.

La 23 aprilie 2019, SRL „Primunistil” a prezentat o serie de acte suplimentare și anume: certificate de origine a mărfurilor, corespondență comercială, declarații vamale de export, act de verificare între cumpărător și vânzător, acord între vânzător și cumpărător care afectează prețul mărfurilor.

A remarcat că, deși au fost prezentate actele menționate, la 24 aprilie 2019, ora 13:55, SRL „Primunistil” a primit actul de inspecție aferent aceleiași declarații, elaborat la 24 aprilie 19, ora 11:10, în care a fost indicat că nu s-au stabilit informații necesare pentru determinarea valorii în vamă prin aplicarea metodelor alternative prevăzute la art. 12-17 din Legea cu privire la tariful vamal și că valoarea se determină în baza art. 17 din legea respectivă. Ca termen de prezentare fiind indicată data de 24 aprilie 2019, ora 15:00, nefiind specificat ce trebuie prezentat până la acel termen sau alte clarificări cu privire la acest aspect.

A evidențiat că, deoarece organul vamal nu avea pretenții cu privire la valoarea tuturor mărfurilor declarate prin declarația vamală 2070 I 32790 din 17 aprilie 2019, la 24 aprilie 2019, marfa a fost descărcată la depozitul de la vamă, în acest sens fiind completată declarația nr. 2070 I 35553 din 24 aprilie 2019. La această declarație au fost anexate un set de acte și anume: factura comercială, scrisoarea de trăsură, calculul cheltuielilor de transport, dispoziția de plată, pre-forma actului comercial, declarația electronică, conosamentul, actul de control fizic al mărfurilor, așa cum este indicat expres în declarația dată.

La 26 aprilie 2019, a fost completată o nouă declarație vamală nr. 2070 I 36090, prin care au fost declarate mărfurile depozitate în depozit, și anume două poziții: 1. încălțăminte pentru femei cu fața din piele, cu talpă din cauciuc; 2. Pantofi, sandale, pantofi pe toc, mocasine.

La declarația nr. 2070 I 36090 din 26 aprilie 2019 au fost anexate din nou o serie de acte, așa cum este menționat expres în declarație: factura comercială, scrisoarea de trăsură, calculul cheltuielilor de transport, dispoziția de plată, preforma actului comercial, declarația electronică, conosamentul, actul de control fizic al mărfurilor, declarația vamală precedentă, contractul de vânzare-cumpărare, corespondența, declarația vamală a țării de export.

La 26 aprilie 2019, a fost elaborat actul de inspecție aferent declarației vamale nr. 2070 I 36090 din 26 aprilie 2019, ora 17:06, prin care SRL „Primunistil” a fost informată că în rezultatul examinării actelor a fost identificată informație despre un contract de franciză și s-a solicitat prezentarea acestuia până la 2 mai 2019.

A precizat reclamanta că cu actul menționat a făcut cunoștință la 26 aprilie 2019, ora 17:07.

Prin actul de inspecție aferent aceleiași declarații, SRL „Primunistil” a fost informată că are dreptul să declare valoarea în vamă a mărfurilor prin aplicarea metodelor alternative, stabilindu-se termen limită – 3 mai 2019, ora 15:00.

Cu actul respectiv SRL „Primunistil” a făcut cunoștință abia la 3 mai 2019, ora 15:50, în contextul în care termenul limită stabilit a expirat cu 50 minute înainte ca SRL „Primunistil” să facă cunoștință cu actul dat.

Prin actul de inspecție aferent aceleiași declarații din 3 mai 2019, la ora 16:25, SRL „Primunistil” a fost informată despre imposibilitatea validării declarației vamale din 26 aprilie 2019, fiind obligată să depună o nouă declarație vamală.

Astfel, a accentuat că a completat declarația vamală nr. 2070 I 38336 din 7 mai 2019, anexând setul de acte anexat și la declarația precedentă.

Ca urmare, la 8 mai 2019, a fost elaborat actul de inspecție aferent declarației vamale nr. 2070 I 38336 din 7 mai 2019, prin care SRL „Primunistil” a fost informată că valoarea s-a determinat în baza art. 17 din legea vizată, fiindu-i comunicat cuantumul acesteia.

A considerat că actele de inspecție aferente declarației vamale 2070 I 32790 din 17 aprilie 2019, elaborate la 19 aprilie 2019, ora 12:00, la 22 aprilie 2019, ora 15:29, la 24 aprilie 2019, ora 11:10, actele de inspecție aferente declarației vamale nr. 2070 I 36090 din 26 aprilie 2019, elaborate la 26 aprilie 2019, ora 17:06, la 3 mai 2019, ora 9:52, la 3 mai 2019, ora nedescifrabilă (cu mențiunea făcută la 16:25) și actul de inspecție aferent declarației vamale nr. 2070 I 38336 din 7 mai 2019, elaborat la 8 mai 2019, sunt ilegale și neîntemeiate, fiind susceptibile de a fi anulate.

Astfel, a subliniat că, la emiterea actelor de inspecție contestate, autoritatea competentă nu a luat în considerare toate faptele relevante, nu a respectat limitele legale ale dreptului discreționar, nu și-a exercitat dreptul discreționar conform scopului acordat prin lege, respectiv actele au fost elaborate contrar legii și sunt susceptibile de a fi anulate.

A reiterat SRL „Primunistil” că a prezentat autorității vamale acte care demonstau că valoarea declarată corespunde realității, chiar dacă termenele oferite pentru prezentarea actelor suplimentare au fost foarte mici, coincidând chiar cu zilele de week-end în care întreprinderea era în imposibilitate de a obține și prezenta actele solicitate, respectiv, elaborarea actelor de inspecție a fost complet nefondată.

La fel, a remarcat că de către pârât nu au fost respectate pct. 31-37 din Regulamentul privind modul de declarare a valorii în vamă a mărfurilor, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 974 din 15 august 2016.

Având în vedere prevederile pct. 31-37 din regulamentul menționat, a evidențiat că metoda care trebuia aplicată la stabilirea valorii în vamă este anume în baza valorii tranzacției, respectiv anume această metodă a fost utilizată inițial de către reprezentanții SRL „Primunistil”.

Totodată, a specificat că în cazuri similare, care au avut loc anterior, în aceleași condiții, organul vamal nu a avut nicio obiecție cu privire la valoarea în vamă declarată.

A menționat că, deoarece organul vamal a constatat că metoda tranzacției nu poate fi aplicată, SRL „Primunistil” a fost nevoită să depoziteze marfa în depozitul de la vamă, suportând astfel cheltuieli suplimentare.

Și-a întemeiat pretențiile în temeiul dispozițiilor art. 206 alin. (1), 209 alin. (1), 225 alin. (2), 324 Cod administrativ, art. 5 alin. (1), 6, 11, 14 CPC, art. 285-287 Codul vamal, art. 7 alin. (4) din Legea cu privire la tariful vamal nr. 1380 din 20 noiembrie 1997.

A solicitat admiterea cererii de chemare în judecată, anularea integrală a actelor de inspecție aferente declarației vamale 2070 I 32790 din 17 aprilie 2019, elaborate la 19 aprilie 2019, ora 12:00, la 22 aprilie 2019, ora 15:29, la 24 aprilie 2019, ora 11:10, a actelor de inspecție aferente declarației vamale nr. 2070 I 36090 din 26 aprilie 2019, elaborate la 26 aprilie 2019, ora 17:06, la 3 mai 2019, ora 9:52, la 3 mai 2019, ora nedescifrabilă (cu mențiunea făcută la 16:25) și a actului de inspecție aferent declarației vamale nr. 2070 I 38336 din 7 mai 2019, elaborat la 8 mai 2019, precum și repararea prejudiciului, în mod solidar, de la Biroul Vamal Centru și Serviciul Vamal al Republicii Moldova în beneficiul SRL „Primunistil”.

La 17 iunie 2019, prin intermediul oficiului poștal, SRL „Primunistil” a depus cerere de concretizare a pretențiilor împotriva Biroului Vamal Centru și Serviciului Vamal al Republicii Moldova cu privire la contestarea actelor administrative și repararea prejudiciului.

Prin încheierea protocolară din 13 septembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău sediul Rîșcani, a fost respinsă cererea de concretizare depusă de partea reclamantă, reieșind din faptul că pretențiile din cererea de concretizare reprezintă un litigiu nou, fiind recomandat părții reclamante de a se adresa cu o cerere de chemare în judecată separată.

Pe parcursul examinării cauzei în prima instanță, SRL „Primunistil” a depus cerere de concretizare a pretențiilor împotriva Biroului Vamal Centru și Serviciului Vamal al Republicii Moldova, prin care a solicitat anularea integrală a actelor de inspecție aferente declarației vamale 2070 I 32790 din 17 aprilie 2019 elaborate la 19 aprilie 2019, ora 12:00, la 22 aprilie 2019, ora 15:29, la 24 aprilie 2019, ora 11:10, a actelor de inspecție aferente declarației vamale nr. 2070 I 36090 din 26 aprilie 2019 elaborate la 26 aprilie 2019, ora 17:06, la 3 mai 2019, ora 9:52, la 3 mai 2019, ora nedescifrabilă (cu mențiunea făcută la 16:25) și a actului de inspecție aferente declarației vamale nr. 2070 I 38336 din 7 mai 2019 elaborat la 8 mai 2019, precum și repararea prejudiciului prin încasarea în mod solidar de la Biroul Vamal Centru și Serviciul Vamal al Republicii Moldova în beneficiul SRL „Primunistil” în valoare

de 15 068,19 de lei și a cheltuielilor de asistență juridică în valoare de 40 783,20 de lei.

Prin hotărârea din 11 martie 2020 a Judecătoriei Chișinău sediul Rîșcani, a fost respinsă cererea de chemare în judecată în contenciosul administrativ depusă de SRL „Primunistil”, ca neîntemeiată.

La 15 iulie 2020, SRL „Primunistil”, cu respectarea termenului prevăzut la art. 232 alin. (2) Cod administrativ, a prezentat motivarea apelului, solicitând admiterea apelului, anularea integrală a încheierii nr. 3-2721/2019 din 13 septembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău sediul Rîșcani și emiterea unei noi încheieri de acceptare în procedură a cererii de concretizare a pretențiilor depusă de SRL „Primunistil”, în cauza nr. 3-2721/29, casarea integrală a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi decizii de admitere a acțiunii.

Prin decizia din 22 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de SRL „Primunistil”, casată integral hotărârea din 11 martie 2020 a Judecătoriei Chișinău sediul Rîșcani și emisă o decizie nouă, prin care acțiunea în contencios administrativ depusă de SRL „Primunistil” împotriva Biroului Vamal Centru și Serviciului Vamal al Republicii Moldova cu privire la contestarea actelor administrative și încasarea cheltuielilor de judecată, a fost declarată inadmisibilă, în temeiul art. 207 alin. (2) lit. f) Cod administrativ.

La 24 martie 2022, prin intermediul oficiului poștal, SRL „Primunistil”, reprezentată de avocatul Pavel Digori a depus recurs motivat împotriva deciziei din 22 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei instanței de apel și restituirea cauzei în instanța de apel.

În susținerea recursului a invocat dezacordul cu decizia recurată, considerând-o neîntemeiată și ilegală, deoarece instanța de apel, la adoptarea soluției sale, a aplicat legea care nu trebuia să fie aplicată, a interpretat într-un mod eronat normele de drept material și de procedură, precum și a admis încălcări și erori care au dus la soluționarea greșită a cauzei și la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Având în vedere prevederile art. 359 alin. (2) CPC, a evidențiat că instanța de apel urma să se pronunțe și asupra legalității încheierii protocolare din 13 septembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău sediul Rîșcani, prin a fost respinsă cererea de concretizare depusă de SRL „Primunistil”.

Astfel, a menționat că, nefiind de acord cu încheierea protocolară din 13 septembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău sediul Rîșcani, la 23 septembrie 2019, SRL „Primunistil” a contestat-o cu recurs. Prima instanță nu a transmis acest recurs Curții de Apel Chișinău, menționând că o astfel de încheiere se atacă doar odată cu fondul și respectiv, recursul va fi atașat la materialele dosarului, dar va fi transmis la Curtea de Apel împreună cu tot dosarul atunci când hotărârea instanței va fi contestată cu apel.

A subliniat că, deși în recursul depus, SRL „Primunistil” a argumentat și a menționat că prima instanță eronat a aplicat prevederile legale odată ce a emis o încheiere protocolară și nu o încheiere motivată susceptibilă de recurs, totuși la depunerea cererii de apel a făcut referire și la dreptul SRL „Primunistil” de a contesta încheierea primei instanțe, chiar dacă este una protocolară.

Așadar, deși în cererea de apel împotriva hotărârii primei instanțe, SRL „Primunistil” a solicitat verificarea legalității încheierii protocolare din 13 septembrie 2019 a Judecătorei Chișinău sediul Rîșcani, instanța de apel nu s-a expus asupra legalității/illegalității acesteia.

A considerat că, în mod eronat, prin soluția pronunțată la 22 februarie 2022, instanța de apel a considerat acțiunea SRL „Primunistil” ca inadmisibilă, în temeiul art. 207 alin. (2) lit. f) Cod administrativ, realizând o interpretare eronată a articolului menționat și neaplicând, totodată, dispozițiile corespunzătoare.

Reieșind din prevederile art. 5 alin. (3) din Legea nr. 100 din 22 decembrie 2017 cu privire la actele normative, a subliniat că Legea cu privire la tariful vamal este o lege specială, astfel încât dispozițiile acesteia, aplicabile la caz, au prioritate față de dispozițiile Codului vamal și față de dispozițiile Codului administrativ.

Totodată, a explicat că, deoarece primul act inspecție a fost comunicat SRL „Primunistil” la 19 aprilie 2019, acțiunea privind contestarea actelor menționate, a fost depusă în termenul prevăzut de lege și în corespundere cu art. 7 alin. (4) din Legea cu privire la tariful vamal.

Respectiv, acțiunea a fost depusă la 20 mai 2019, cu respectarea termenului de 30 zile de la data comunicării, în conformitate cu dispozițiile art. 389 Cod civil.

A considerat neîntemeiată și ilegală concluzia instanței de apel prin care a fost declarată inadmisibilă acțiunea conform prevederilor art. 207 alin. (2) lit. f) Cod administrativ.

De altfel, a remarcat că dreptul SRL „Primunistil” de a se adresa direct în instanța de judecată este demonstrat prin art. 7 alin. (4) din Legea cu privire la tariful vamal și prin argumentele prezentate în ultimul alineat din pct. 20 din Hotărârea explicativă a Plenului CSJ nr. 4 din 24 decembrie 2010: „actul de inspecție care propune dreptul de a declara valoarea în vamă a mărfurilor, prin aplicarea altei metode decât prima sau constituirea de către declarant a unei garanții suficiente în mărimea stabilită de către organul vamal, va putea fi contestat în termen de 30 de zile de la data comunicării, în instanța de judecată sau în termen de 10 zile, la organul vamal”.

Prin urmare, SRL „Primunistil”, fiind declarant în sensul art. 1 pct. 13) Cod vamal, a respectat procedura de înaintare a cererii de chemare în judecată, respectând atât termenul de 30 de zile de la comunicarea actelor de inspecție contestate, acte prin care se propune dreptul de a declara valoarea în vamă a mărfurilor, prin aplicarea altei metode decât prima, iar procedura prealabilă, contrar celor invocate de instanța de apel, care este ilegală și pasibilă de a fi casată, nu urma a fi respectată de către SRL „Primunistil” potrivit dispozițiilor Legii cu privire la tariful vamal și a Hotărârii explicative a Plenului CSJ nr. 4 din 24 decembrie 2010 cu privire la practica examinării în contencios administrativ a litigiilor legate de aplicarea legislației vamale.

De asemenea, a afirmat că în Nota informativă privind practica judiciară de soluționare a chestiunii ce vizează respectarea procedurii prealabile, în acțiunile de contencios administrativ, publicată la 29 decembrie 2021, Curtea Supremă de Justiție a menționat că regula generală, în cazul acțiunii în contestare, este că reclamantul nu urmează să efectueze procedura prealabilă. Pe cale de excepție,

procedura prealabilă va fi necesară pentru intentarea unei acțiuni în contestare, atunci când normele legislative speciale derogatorii prevăd expres calea prealabilă de soluționare a litigiului.

În speță, actele administrative contestate sunt reglementate de Legea tarifului vamal, care este o lege specială și care nu prevede obligația de respectare a procedurii prealabile, iar instanța în mod neîntemeiat nu a aplicat dispozițiile legii menționate, care în mod neîndoielnic guvernează relațiile dintre părțile litigante, apărute ca urmare a emiterii actelor contestate.

În această ordine de idei, a considerat reclamanta că aplicarea, contrar legii a prevederilor art. 207 alin. (2) lit. f) Cod administrativ, la declararea inadmisibilității acțiunii depusă de SRL „Primunistil”, a dus la soluționarea greșită a cauzei, precum și la încălcarea dreptului SRL „Primunistil” la liberul acces la justiție, consacrat la art. 20 din Constituția Republicii Moldova și art. 5 CPC.

Or, declararea inadmisibilității cererii de chemare în judecată privează reclamanta de posibilitatea de a fi restabilită în drepturile sale pe calea înaintării unei acțiuni în justiție.

Suplimentar, a indicat că instanța de apel a încălcat prevederile stipulate la art. 240 alin. (3) și 241 alin. (5) CPC, deoarece a lăsat fără atenție un șir de probe și argumente aduse de SRL „Primunistil”, neexprimându-se în vreun fel asupra pretenției acesteia și adoptând hotărârea în mod general, fără cercetarea fiecărei probe în parte.

În conformitate cu art. 244 alin. (1) Cod administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

Conform art. 245 alin. (1) și (2) Cod administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de apel transmite neîntârziat Curții Supreme de Justiție recursul împreună cu dosarul judiciar. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 22 februarie 2022, în ședință publică (f. d. 151 vol. II).

Din materialele dosarului rezultă că copia dispozitivului deciziei din 22 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost expediată, prin intermediul oficiului poștal, în adresa SRL „Primunistil” la 18 martie 2022, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la actele cauzei (f. d. 164 vol. II), fiind recepționată la 30 martie 2022, circumstanță ce se atestă prin avizul de recepție anexat la dosar (f. d. 183 vol. II).

Cert este și faptul că la 24 martie 2022, prin intermediul oficiului poștal, SRL „Primunistil”, reprezentată de avocatul Pavel Digori a depus recurs motivat împotriva deciziei din 22 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău (f. d. 165-177, 178 vol. II).

Se mai constată că copia motivată a deciziei din 22 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost expediată, prin intermediul oficiului poștal, în adresa SRL „Primunistil” la 13 mai 2022, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la actele cauzei (f. d. 180 vol. II), fiind recepționată la 3 iunie 2022,

circumstanță ce se atestă prin avizul de recepție anexat la materialele dosarului (f. d. 184 vol. II).

Astfel, recursul depus de SRL „Primunistil”, reprezentată de avocatul Pavel Digori împotriva deciziei din 22 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău este în termen.

La 11 iulie 2022, în adresa Biroului Vamal Centru și Serviciului Vamal al Republicii Moldova a fost expediată copia recursului depus de SRL „Primunistil”, cu înștiințarea despre necesitatea prezentării referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele dosarului (f. d. 187 vol. II), fiind recepționată la 15 iulie 2022, ceea ce se atestă prin avizele de recepție anexate la actele cauzei (f. d. 188-189 vol. II).

Până la data stabilită pentru examinarea recursului, intimații nu și-au valorificat acest drept procedural și nu au depus referințe.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, examinând admisibilitatea recursului, l-a numit pentru judecare în complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 247 Cod administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează și soluționează recursul fără ședință de judecată. Dacă consideră necesar, Curtea Supremă de Justiție poate decide citarea participanților la proces.

În speță, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție nu a considerat oportun de a cita participanții la proces pentru a se pronunța cu privire la problemele invocate în recurs, deoarece criticile recurentului, au fost expuse cu suficientă claritate.

Studiind materialele dosarului, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa integral decizia instanței de apel și de a restitui cauza instanței de apel, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. d) Cod administrativ, examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție adoptă una dintre următoarele decizii: casează integral decizia instanței de apel și restituie cauza instanței de apel dacă, în baza limitelor stabilite de lege ale examinării recursului, nu poate adopta o soluție finală în acest caz.

Astfel, prin prisma art. 194 alin. (2) Cod administrativ, în procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.

Conform art. 21 alin. (1) Cod administrativ, autoritățile publice și instanțele de judecată competente trebuie să acționeze în conformitate cu legea și alte acte normative.

În corespundere cu prevederile art. 22 alin. (1) Cod administrativ, autoritățile publice și instanțele de judecată competente cercetează starea de fapt din oficiu. Acestea stabilesc felul și volumul cercetărilor și nu sunt legate nici de expunerile participanților, nici de cererile lor de reclamare a probelor.

Reglementări similare rezultă și din art. 219 alin. (1) și (2) Cod administrativ, care stipulează că instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți. Instanța de judecată depune eforturi pentru înlăturarea greșelilor de formă, explicarea cererilor neclare, depunerea corectă a cererilor, completarea datelor incomplete și pentru depunerea tuturor declarațiilor necesare constatării și aprecierii stării de fapt. Instanța de judecată indică asupra aspectelor de fapt și de drept ale litigiului care nu au fost discutate de participanții la proces.

În temeiul art. 244 alin. (2) în coroborare cu art. 231 alin. (2) din Codul administrativ, pentru procedura de recurs se aplică corespunzător prevederile cap. III din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva. Pentru procedura în apel se aplică corespunzător prevederile cap. II din cartea a treia, dacă din prevederile prezentului capitol nu rezultă altceva.

După cum denotă actele cauzei, SRL „Primunistil” înaintând acțiunea în judecată împotriva Biroului Vamal Centru și Serviciului Vamal al Republicii Moldova, cu ulterioarele concretizări, a solicitat anularea integrală a actelor de inspecție aferente declarației vamale 2070 I 32790 din 17 aprilie 2019 elaborate la 19 aprilie 2019, ora 12:00, la 22 aprilie 2019, ora 15:29, la 24 aprilie 2019, ora 11:10, a actelor de inspecție aferente declarației vamale nr. 2070 I 36090 din 26 aprilie 2019 elaborate la 26 aprilie 2019, ora 17:06, la 3 mai 2019, ora 9:52, la 3 mai 2019, ora nedescifrabilă (cu mențiunea făcută la 16:25) și a actului de inspecție aferente declarației vamale nr. 2070 I 38336 din 7 mai 2019 elaborat la 8 mai 2019, precum și repararea prejudiciului prin încasarea în mod solidar de la Biroul Vamal Centru și Serviciul Vamal al Republicii Moldova în beneficiul SRL „Primunistil” în valoare de 15 068,19 de lei și a cheltuielilor de asistență juridică în valoare de 40 783,20 de lei.

Fiind investită cu judecarea cauzei, prima instanță a respins cererea de chemare în judecată în contenciosul administrativ depusă de SRL „Primunistil”, ca fiind neîntemeiată.

Judecând apelul depus de SRL „Primunistil”, instanța de apel a admis apelul, a casat integral hotărârea primei instanțe și a emis o decizie nouă, prin care acțiunea în contencios administrativ depusă de SRL „Primunistil” împotriva Biroului Vamal Centru și Serviciului Vamal al Republicii Moldova cu privire la contestarea actelor administrative și încasarea cheltuielilor de judecată, a fost declarată inadmisibilă, în temeiul art. 207 alin. (2) lit. f) Cod administrativ, pe motiv că SRL „Primunistil” până la înaintarea acțiunii în contencios administrativ nu a respectat procedura prealabilă.

Efectuând controlul judiciar al deciziei din 22 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău, instanța de recurs, ajunge la concluzia că instanța de apel neîntemeiat a declarat inadmisibilă acțiunea în contencios administrativ depusă de SRL „Primunistil” împotriva Biroului Vamal Centru și Serviciului Vamal al Republicii Moldova în temeiul art. 207 alin. (2) lit. f) Cod administrativ.

În susținerea opiniei enunțate, instanța de recurs reține prevederile art. 189 alin. (1) și (2) Cod administrativ, potrivit cărora orice persoană, care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorități publice,

poate înainta o acțiune în contencios administrativ. O acțiune în contencios administrativ poate fi înaintată și atunci când autoritatea publică nu a soluționat în termen legal o cerere.

Totodată, reieșind din dispozițiile art. 208 alin. (1) Cod administrativ, în cazurile prevăzute de lege, până la înaintarea acțiunii în contencios administrativ, se va respecta procedura prealabilă.

Din analiza textului de lege citat, rezultă că procedura prealabilă de adresare către autoritatea publică competentă, de regulă este obligatorie, cu excepțiile stabilite de lege.

Astfel, în corespundere cu art. 163 lit. c) Cod administrativ, procedura de examinare a cererii prealabile nu se efectuează dacă legea prevede expres adresarea nemijlocită în instanța de judecată.

Aici este necesar de notat că soluția excluderii obligativității procedurii prealabile în cazurile date este generată de faptul că natura juridică a actului administrativ sau a situației create, calitatea specială a părților în litigiu sau urgența asupra situației asupra căreia este necesar de pronunțat goleşte de conținut procedura prealabilă de contestare.

Introducerea unor asemenea derogări de către legiuitor a fost necesară reieșind din specificul procedurilor respective care prin natura lor sunt proceduri administrative specifice ce urmează a se desfășura în anumiți termeni care sunt reglementați de către legea specială și nu de către Codul administrativ, actul normativ general care reglementează procedura de contestare a actelor administrative.

Așadar, potrivit art. 288 Cod vamal, în vigoare la acel moment, actele administrative, acțiunile sau inacțiunile organelor vamale și ale colaboratorilor vamali sunt contestate inițial la Serviciul Vamal.

În același timp, art. 7 alin. (4) din Legea cu privire la tariful vamal nr. 1380 din 20 noiembrie 1997, prevede că în cazul în care nu este de acord cu decizia autorității vamale referitoare la valoarea în vamă a mărfii, declarantul poate ataca această decizie în modul stabilit de legislație atât în fața autorității vamale, cât și în fața instanței de judecată, fără penalizare.

Respectiv, excepție de la regula generală prevăzută la art. 288 Cod vamal, este cazul în care se contestă actele de inspecție cu privire la majorarea valorii în vamă, emise în baza Legii cu privire la tariful vamal.

Sub acest aspect, instanța de recurs reține că obiect al examinării prezentei cauze în instanța de contencios administrativ îl constituie verificarea legalității actelor de inspecție aferente declarației vamale 2070 I 32790 din 17 aprilie 2019 elaborate la 19 aprilie 2019, ora 12:00, la 22 aprilie 2019, ora 15:29, la 24 aprilie 2019, ora 11:10, a actelor de inspecție aferente declarației vamale nr. 2070 I 36090 din 26 aprilie 2019 elaborate la 26 aprilie 2019, ora 17:06, la 3 mai 2019, ora 9:52, la 3 mai 2019, ora nedescifrabilă (cu mențiunea făcută la 16:25) și a actului de inspecție aferente declarației vamale nr. 2070 I 38336 din 7 mai 2019 elaborat la 8 mai 2019, emise de Biroul Vamal Centru în privința SRL „Primunistil”.

Ca urmare, pornind de la obiectul material litigios, care în mod cert ține de declararea valorii în vamă a mărfurilor, incidență directă cauzei au dispozițiile art. 7 alin. (4) din Legea cu privire la tariful vamal nr. 1380 din 20 noiembrie 1997.

Or, actul de inspecție care propune dreptul de a declara valoarea în vamă a mărfurilor, prin aplicarea altei metode decât prima sau constituirea de către declarant a unei garanții suficiente în mărimea stabilită de către organul vamal, va putea fi contestat în instanța de judecată sau la organul vamal.

În această conjunctură, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție remarcă că alegerea căilor de atac a actelor de inspecție, prin adresarea nemijlocită în instanța de judecată sau la organul vamal, rămâne la discreția declarantului.

În speță, SRL „Primunistil” a ales prerogativa de a contesta actele de inspecție emise în temeiul Legii cu privire la tariful vamal nr. 1380 din 20 noiembrie 1997, direct în instanța de judecată.

Drept urmare, instanța de recurs consideră eronată concluzia instanței de apel precum că SRL „Primunistil” urma să conteste răspunsul emis de Serviciul Vamal la 15 iulie 2019 cu o cerere prealabilă, după care să sesizeze instanța de contencios administrativ cu prezenta acțiune.

Și asta deoarece, actele administrative contestate sunt reglementate de Legea tarifului vamal, care este o lege specială, prin care respectarea procedurii prealabile nu este obligatorie.

Față de cele ce preced, se stabilește că concluzia instanței de apel cu privire la declararea ca fiind inadmisibilă a acțiunii în contencios administrativ depusă de SRL „Primunistil” împotriva Biroului Vamal Centru și Serviciului Vamal al Republicii Moldova în temeiul art. 207 alin. (2) lit. f) Cod administrativ, deoarece SRL „Primunistil” nu a respectat procedura prealabilă, este neîntemeiată, fiind cert că instanța de apel a interpretat și aplicat incorect dispozițiile legale incidente.

Pentru considerentele expuse, se impune admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel, cu restituirea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, deoarece instanța de apel nu s-a expus cu privire la fondul cererii de apel depusă de SRL „Primunistil”.

Or, în situația în care instanța de apel nu s-a expus asupra legalității în fond a actelor administrative contestate, precum și nu a dat o apreciere corespunzătoare tuturor circumstanțelor cauzei prin prisma normelor de drept material ale raportului juridic litigios, instanța de recurs se află în imposibilitate de a se pronunța asupra fondului cauzei.

Pe cale de consecință, având în vedere că eroarea judiciară care nu poate fi corectată de către instanța de recurs, analiza celorlalte critici formulate în recurs nu mai este necesară, acestea urmând a fi avute în vedere de către instanța de apel la rejudecarea cauzei.

În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. d) Cod administrativ, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul depus de Societatea cu Răspundere Limitată „Primunistil”, reprezentată de avocatul Pavel Digori.

Se casează integral decizia din 22 februarie 2022 a Curții de Apel Chișinău, în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată a Societății cu Răspundere Limitată „Primunistii” împotriva Biroului Vamal Centru și Serviciului Vamal al Republicii Moldova cu privire la contestarea actelor administrative și încasarea cheltuielilor de judecată, cu restituirea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul
Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Nina Vascan

Nicolae Craiu

Aliona Miron

Ala Cobăneanu